

Fosilní comeback

Nedávný pád cen ropy vyvolal na finančních trzích okamžitě vlnu paniky. Rozhodnutí Saúdské Arábie zahájit v této oblasti cenovou válku však může mít citelné následky i pro energetickou transformaci. „Rozhodně to výrazně omezí snahy o přechod na čistší energii,“ tvrdí o historickém propadu cen šéf Mezinárodní energetické agentury Fatih Birol.

Analytici upozorňují, že cenový šok na ropném trhu může zasáhnout poptávku po elektromobilech a oslabit volání po šetrnějším využívání energií, jelikož vzniklý chaos v čase zpomalující světové ekonomiky má velice negativní dopad i na ty nejambicióznější plány s obnovitelnými zdroji. Oproti období nízkých cen ropy v letech 2014 až 2016 je nyní rozdíl v tom, že se mnoho zemí, včetně Spojeného království a Evropské unie, zavázalo během následujících desetiletí dosáhnout nulových emisí, což vyžaduje obrovské změny ve způsobu využití energií.

Birol uvádí, že vzniklá situace bude „dobrým testem“ všech klimatických závazků, které vlády a společnosti v nedávné době přijaly. Velice rychle zjistíme, že důraz vlád a korporací na přechod k výrobě z obnovitelných zdrojů rychle opadne, pokud jim podmínky na trhu nebudou přát.

Ztráta motivace

Levná ropa pravděpodobně způsobí, že elektromobily alespoň krátkodobě ztratí na atraktivitě. Světový trh s elektromobily oslabil již loni kvůli poklesu poptávky v Číně a Severní i Jižní Americe. Je to názorný příklad, jak koronavirová nákaza podporuje ekonomické ochlazení. „*Trh s automobily zpomaloval i před vypuknutím pandemie a teď může být postižen výpadky v dodavatelském řetězci a zhoršenou náladou spotřebitelů,*“ tvrdí v nedávné zprávě výzkumná skupina agentury Bloomberg NEF. Očekáváme, že prodej elektromobilů v Číně utrpí v letošním roce velkou ránu, která může být ještě silnější, až se plně projeví dopad koronaviru. Přechod na obnovitelné zdroje je ohrožen i tím, že nízké ceny většinou vedou ke snížení motivace šetřit a využívat energie hospodárněji.

„*Levnější energie vždy vede k jejímu využití méně hospodárným způsobem*“ říká Birol. Nízké ceny energií budou mít za následek daleko menší motivaci zdroji šetřit kvůli nízkým cenám ropy a plynu, a to rozhodně nejsou dobré zprávy.

Úplně jiný svět

Na sektor výroby energie bude mít nízká cena ropy spíše smíšený dopad. Výroba energie není přímo ovlivněna změnami ceny surové ropy, protože ta se v elektrárnách využívá

zřídka. Nicméně vládní strategie, které rýsují budoucí využití obnovitelných zdrojů, momentální šok ovlivnit může. Ceny větrné a solární energie strmě padaly po celé minulé desetiletí a objem vládních subvencí do těchto zdrojů v mnoha zemích také výrazně klesl. Investice do čistých energií začaly oslabovat již před koronavirovým šokem – vrcholu dosáhly již v roce 2017, v následujícím roce a v první polovině roku 2019 klesaly.

„Cenové šoky na ropném trhu v minulých letech skutečně vedly ke snížení většiny investic ze strany ropných a plynárenských společností,“ říká Helen Mountfordová, viceprezidentka World Resources Institute pro klima a hospodářství. *„Mám ale za to, že dnes žijeme v úplně jiném světě, a tím pádem budeme svědky úplně jiných důsledků,“* dodává a poukazuje na nižší ceny větrné a solární energie.

Podobu budoucího využití čisté energie by mohl ovlivnit i fakt, že ropné a plynárenské společnosti daleko hůře hledají financování investic do obnovitelných zdrojů, které měly původně v plánu.

Valentina Kretschmarová, vedoucí oddělení obchodního průzkumu ve Wood Mackenzie, poukazuje na to, že nižší ceny ropy nutí těžaře k přehodnocení rozsáhlejších investic do průzkumu nových ložisek. *„Argument, že v případě investic do obnovitelných zdrojů získají ropné a plynárenské společnosti nějakou protihodnotu, při ceně 35 dolarů za barel skutečně neobstojí,“* říká. Analýza vypracovaná společností Wood Mackenzie ukazuje, že při současných cenách ropy by více než 85 procent projektů financovaných ropnými a plynárenskými společnostmi mělo návratnost menší než 15 procent.

Koronavirus odezní, klima přetrvá

Nicméně někteří lidé se domnívají, že energetická transformace má dostatečnou hybnou sílu, aby odolala „vábění“ nižší ceny ropy. Investice do projektů využívajících obnovitelné zdroje sice obvykle mají nižší návratnost, než je tomu u ropy či plynu, nabízejí ale dlouhodobou cenovou stabilitu, která by mohla být pro investory v současné situaci atraktivní, jak tvrdí Mark Lewis z BNP Paribas Asset Management, který se zabývá investičními možnostmi v době klimatických změn.

„Investoři na ropném trhu a jejich perspektivy jsou pod tlakem posledních 12 měsíců,“ říká Lewis. *„Pokud nastane tvrdý hospodářský šok, může téma obnovitelných zdrojů a změny klimatu vypadnout z politické agendy, nicméně nemyslím si, že by se tyto priority propadly tak silně, jako tomu bylo v minulosti. Současná situace je trochu odlišná, trhy se od té doby posunuly mnohem dál,“* doplňuje.

Někteří analytici se domnívají, že nízké ceny ropy mohou naopak uspišit strukturální přechod výroby od fosilních paliv v důsledku nižší atraktivity energetických společností v očích

investorů. Velkorysé dividendy, po kterých investoři tak prahnou, začaly ostatně mizet ze scény již předminulý týden, kdy společnost Occidental Petroleum radikálně snížila jejich vyplácení.

„Vlády musejí neustále sledovat míč, kterým je v tomto zápase klimatická změna,“ říká Birol. „Nynější problémy – koronavirus, podmínky na trhu – jsou velké, ale také dočasné. Možná to bude trvat několik měsíců, možná déle, ale pak se trh a podmínky na něm zotaví. Avšak téma klimatické změny bude stále aktuální,“ dodává.

Zdroj: Anopress, NEWTON Media, a.s., www.euro.cz, 23.03.2020